

<SERMO 5>¹

<Sermo in festo Innocentium>

Sermo de Innocentibus fratris Guill<erm>i de Lissi

Herodes mittens occidit omnes pueros qui erant in Bethleem, et in finibus eius, a bymatu et infra.

1 *Maria autem conseruabat omnia uerba hec, conferens in corde suo.* Res quedam conseruantur, ne corrumpantur, ut liquores preciosi conseruantur in uasis mundis. Quedam conser| 79vb |uantur, ne amittantur, ut iocalia. Aliquando conseruantur res, ne transgrediantur, sicut precepta. Istis modis Maria conseruabat omnia uerba. Et nos exemplo eius debemus conseruare uerba sacre Scripture tripliciter: primo, ne cor<r>umpantur male exponendo; secundo, ne amittantur obliuioni dando; tercio, ne transgrediantur opere non adimplendo, unde in Prou.: *Conserua precepta patris tui et legem matris tue*, scilicet quantum ad primum; *liga ea in corde tuo iugiter*, scilicet quantum ad secundum; *et cum ambulaueris, gradientur tecum*, scilicet quantum ad tercium. Hoc autem facere non possumus sine Verbo Incarnato, *transeamus igitur ad Bethle<h>em*, id est ad beatam Virginem, *et uideamus uerbum, quod fecit Dominus*, et rogemus ipsum etc.

Herodes etc.

2 Consuetudo est magnorum principum, ut regum, ducum et talium, quando mittunt pueros suos ad loca remota, associant eis alios pueros, quos induunt etiam cum uestibus similibus cum eis. Sic Christus ueniens in mundum innocens tamquam, suos consimiles sibi associauit et consimili ueste induit, scilicet ueste candida, que est uestis uirginum, et ueste purpura, que est uestis martirum. Vnde Ysa.: *Ecce ego et pueri mei mecum*; et in Apocalypsi: *Ambulabunt mecum in albis, quoniam digni sunt.*

3 Set Herodes nesciens cognoscere Christum ab aliis, querens unum interficere, omnes interfecit a bymatu et infra, ut occidendo omnes unum interficeret. Et notantur in uerbis istis duo: primo Herodis malicia cum dicit: *Herodes mittens occi| 80ra |dit omnes*; secundo notatur puerorum innocencia cum dicit: *occidit pueros etc.*, quia “puer” idem est quod “purus aer.” Herodis malicia ex duobus patet: primo ex genere operis cum dicit: *occidit*; secundo ex peruersitate intencionis, quia mittens omnes occidit, uolebat occidere Ihesum. Et ideo omnes occidit ut uideamus maliciam Herodis ex genere operis.

4 Notandum quod legimus quatuor reges puerorum necatores. Primus fuit Pharaon, qui ipsos occidit in flumine. Secundus fuit Nabugodo<nosor>,² qui uolebat pueros comburere in igne. Tercius fuit Antiochus, qui pueros interficit suspendio et precipicio. Quartus fuit Herodes, qui pueros occidit gladio. Primus necando pueros

¹ Transcribed by Andrew T. Sulavik from manuscript: Soissons, Bibl. Municipale 125, ff. 79va-83rb. J. B. SCHNEYER, *Repertorium*, v. 2, p. 478, nos. 10 and 11; TH. KAEPPPELI, *Scriptores*, v. 2, p. 110, n. 1540. Another edited version of this sermon was published by A. Sulavik, “The Preaching of William of Luxi, O.P. at the Paris Schools between 1267 and 1275,” *Preaching and Society in the Middle Ages: Ethics, Values and Social Behaviour: Proceedings of the XII Medieval Sermon Studies Symposium held in Padova 14 - 18 July 2000* (Centro Studi Antoniani, 35) – ed. L. Gaffuri, R. Quinto, Padua, (2002): 143 – 169.

² Nabugodo<nosor> = Nabuchodonosor

persequabatur sexum masculinum, secundus persequabatur cultum diuinum, tercius ritum legitimum, et quartus persequabatur Ihesum. Istis quinque modis necantur pueri corporaliter. Similiter necantur quinque modis spiritualiter: primo in flumine mundane uanitatis; secundo in igne concupiscencie carnalis; tercio suspensio superbie et elacionis; quarto³ precipicio indiscrete actionis; et quinto gladio dyabolice temptacionis siue tyrannice persecucionis.

5 Primo dico: necantur pueri in flumine mundane uanitatis. Vnde in Exodo dixit Pharaon duabus obstetricibus, una fuit Cephora, altera fuit Fua, precipiens eis: “Quando obstet<ri>caueritis et tempus partus aduenerit: si masculus fuerit, ipsum interficite; si femina fuerit, ipsam reseruate.” Obstetrices autem timuerunt Deum et conseruauerunt pueros. Et dixit Pharaon: |80rb| “Quid hoc facere uoluistis, ut pueros conseruaretis?” Et dixit omni populo: “Quicquid masculini generis fuerit, in flumine pro[p]iciatis.” *Hec omnia contingebant eis in figura, set scripta sunt ad nostram edificacionem.* Pueri, id est opera. Puer masculus sunt opera magna, sicut dimittere omnia propter Deum, accipere crucem omnibus diebus uite sue, a carnalibus abstinere. Femina sunt opera parua, sicut ieiunare feria sexta et habere duo fercula piscium. Pharaon autem dyabolus, qui est princeps mundi. Cephora interpretatur spiculans, et significat timorem. Fua interpretatur rubens siue uerecunda uel erubescens, et significat pudorem. Concipit aliquis propositum bonum intrare religionem uel aliquid huiusmodi, occurrit obstetrica sua, scilicet Cephora, id est timor humanus, <quia> timet quod non posset facere penitentiam. *Trepidauerunt enim, ubi non est timor.* Ysa.: *Terrebit eos sonitus folii uolantis.* Set non terret eos sonitus tonitruu magni, quando cum uoce magna dicet Dominus: *Ite, maledicti in ignem eternam.* Istum tonitruum sequitur pluuiam, de qua dicit Psalmista: *Pluet super peccatores laqueos: ignis* etc. Impedit eum Cephora, id est timor humanus. Item occurrit Fua, id est pudor mundanus, et impedit ardua proposita. Cogitat homo, si uelles hoc facere, diceretur quod esses pap<a>lardus. Erubescunt recte incedere, non erubescunt claudicare. *Vsquoque claudicatis in duas partes?* Recte incedunt quando aliis bona exempla ostendunt. De hoc erubescunt aliqui, non de malo, Iere.: <Non> confusi sunt, |80va| et erubescere nescierunt.

6 Sequitur: *Timuerunt obstetrices Deum, et non fecerunt iuxta preceptum regis, sed conseruauerunt masculos*, id est quando occurrit timor diuini iudicii et pudor peccati, tunc reseruant masculos, id est promouent ad opera ardua, unde in Ecclesiastico: *Qui timet Deum nichil negligit.* Precepit autem Pharaon omni populo ut masculos proicerent in flumine Egypti. Egyptus, id est mundus, flumen, id est uanitas, unde flumen Egypti est uanitas mundi, que superfluit sicut fluuius, quia *transit mundus et concupiscencia eius.* Ieremias: <Quid> tibi uis in uia⁴ Egypti ut bibas aquam turbidam? scilicet mundane uanitatis, quam qui biberit, siciet iterum. In flumine quanto plus est aque et maior est ibi fluxus. Vnde addere aquam aque est fluxum fluxu[i]s addere. Similiter quanto maiores sunt delicie, dignitates et diuicie, tanto maior est uanitas. Et masculus in flumen proicitur, quando opera ardua ad mundi uanitatem referuntur. Quando dyabolus opera ardua non potest impedire, uult ea in flumen proicere, id est ad mundi uanitatem referre. Quando aliquis totaliter est in aqua, totaliter submersus

³ quarto] quarta

⁴ in uia] written twice

est. Sic quando aliquis habet pedes affectionis, renes delectationum, cor cogitationum, manus operationum, collum longum et caput intencionum in aqua mundane uanitatis, tunc totaliter est submersus. Dicitur in Ezechiele quod ipse primo fuit *in aqua usque ad talos*, secundo, *usque ad genua*, et tercio, *usque ad renes, et intumuerunt aque profundis⁵ quasi torrentis, qui transuadari non |80vb| potest*. Istud flumen mundane uanitatis infra est arcum siue profundum, quod uix transuadari potest, unde in Ecclesiaste: *Vidi cuncta que erunt sub sole, et uniuersa erant uanitas et afflictio spiritus*. Si oportet illud flumen transuadare, oportet quod homo sit supra aqua iuxta solem ut eius conuersatio sit in celo. Parui sunt qui sunt inferiores celo, et isti submerguntur. Dicit: *quasi torrentis, qui transuadari non potest*. Quando fluuius fluit multum et fortiter, tunc non potest transuadari ex directo, set ex obliquo. Sic mundana uanitas non potest transuadari ex directo, scilicet appetendo, set contempnendo eam.

7 Secundus modus necandi pueros est in igne concupiscentie carnalis. Sic uoluit Nabugodo<nosor> necare set non potuit tres pueros, Ananiam, Azariam et Misaelem, quia noluerunt adorare statuum. Vnde in Daniele: *Nabugodo<nosor> iussit pueros ligatis manibus et pedibus mitti in fornacem ignis. Et precepit ut succenderet fornax septuplum plus quam succendi consueuerat. Et tunc ministri regis succenderunt fornacem napta, stupha, pice et malleolis*. Fornax, id est ignis carnalis concupiscentie. De quo dicit Iob: *Ignis est usque ad consumpcionem deuorans*. Deuorat bona fortune, ut patet in filio prodigo. Deuorat eciam bona gracie et eradicat uulnerando bona nature, quia eneruat corpus, unde Apostolus: *Omne peccatum extra corpus est; qui autem fornicatur, in corpus suum peccat*. In Ecclesiastico dicitur: *Anima |81ra| calida quasi ignis ardens, non extinguitur donec aliquid gluciat*. Carnalis delectacionis ubi transglutitus morsellum, sequitur quandoque langor malus, et quandoque mors. Ita delectacio est momentanea, set sequitur pena eterna, unde Gregorius: "Momentaneum est quod delectat, eternum uero quod cruciat." Set nu<m>quid quando aliquid glut<t>it extinguitur? Certe non! Immo magis augetur, sicut dicitur quod Hely non potuit uidere lucernam donec extingueretur, ergo uidit eam post? Certe non, nec ante nec post! Similiter dicitur: *Ioseph non cognouit eam donec peperit filium suum primogenitum*, nec post nec ante cognouit eam.

8 Tempt<at>ur iuuenis carnis <concupiscentia>extinguere explendo libidinem. <et> cogitat quod postea abstinebit, set certe magis auget temptationem. Gutta non aque extinguit magnum [ignum] ignem, set magis eum augmentat. Sic punctalis delectacio auget temptationem. Fornax, id est caro, [fornax] accendetur quando caro delicatis cibariis nutritur. Dicitur quod Nabusardan, pri<n>ceps coquorum, succendit muros Iherusalem. Tunc anima igne concupiscentie succenditur, quando <caro> delicatis cibariis nutritur. Ieremias: *Patres succendunt ignem, carnalis concupiscentie, et filii, id est eorum imitatores, colligunt ligna, id est sunt occasio peccati, et mulieres conspergunt adipem, id est parant fomentum. Fornax succenderetur septuplo plus quam suc<c>endi consueuerat*, quia caro, igne concupiscentie infla|81rb| mata, inclinat ad septem uicia mortalia. *Ministri succendunt fornacem napta*,⁶ que est quoddam genus fomenti, et sunt ossa oliuarum arefacta. *Succendunt igitur napta, id*

⁵ profundis] profunde

⁶ napta = naphtha

est interiori fomite, *stupha*, id est exteriore approximatione mulierum, *pice*, id est tactu mulieris, et *malleolis*, id est osculis. Et iussit rex *ligatis manibus et pedibus mitti in fornacem pueros*, id est pueriliter uiuentes. Vnde Iob: *Descendit ignis, et cunctas oues puerosque consumpsit*. Dicit *ligatis pedibus*, id est affectionibus, et *manibus*, id est operationibus, quia in tali peccato absorbetur ratio et ligatur caro.

9 Tercius modus necandi pueros est suspensio superbie et elationis. De quo dicitur libro Machabeorum Antiochus precepit ut suspenderent pueros circumcisos a ceruicibus per uniuersas domus eorum.⁷ Reducamus ad memoriam Christi beneficia et faciamus digressionem. Pueri fuerunt primo circumcisi et postea suspensi. Hoc fuit figura, quia Christus primo est circumcisos, postea suspensus. O uehemens caritas et stupenda humilitas! Vehemens caritas fuit, quod Christus carnem nostram pro nobis assumere uoluit, ut significatur per Sychen, de quo dicitur Sychen, inclitus in domo patris sui, circumcidit se propter Dignam. Digna interpretatur iudicata, et significat naturam humanam, que morti eterne adiudicata fuit, quam Christus pro nobis assumere uoluit. Ista fuit uehemens caritas.

10 Item stupenda fuit humilitas. Quod non sufficebat ei uestis dammati, |81va| set cauterio latronis uoluit significari. Non restabat nisi quod suspenderetur. Circumcisos fuit non in culpam set in penam, unde dicitur: *Cum s<c>eleratis reputatus est*; Ps.: *Propter uerba labiorum tuorum, ego custodiui uias duras* – alia littera habet: uias latronis. Iussit quod⁸ suspenderent pueros circumcisos a ceruicibus suis, id est homines pueriliter uiuentes, de quibus in libro Sapientie: *<Errauerunt>, more infantium insensatorum loquentes. Tamquam pueris insensatis iudicium in derisum dedistis*. Puer prefert pomum [et] regno, et plus dolet de amissione alicuius rotundi quam de morte patris, tamen totum amittit in morte patris, quod non habet iustum iudicium. Omnes fere ad statum puerorum sunt reducti, quia dant iudicium non rectum. Iussit quod suspenderent eos a ceruicibus. Pueri a ceruicibus suspenduntur quando aliqui solum temporalia querunt in Ecclesia promouentur, unde Propheta: *Dabo pueros principes eorum, et effeminati dominabunt<ur> eis*. Sic suspendi non est bonum, licet de hominibus, prelati et digni dicatur: *Suspendium elegit anima mea*. De malis dicitur in Numeris: *Tolle principes et suspendantur ad solem, ut auertatur furor meus a populo*. Tamen populus peccauerat. Dicit *tolle principes*, quasi dicat: Ego uindicabo illos in maiores. Vnde prelati eternaliter puniuntur pro peccatis subditorum.

11 Quartus modus necandi pueros fuit precipitio indiscrete⁹ actionis, unde dicitur Mach. v^o: *Due mulieres delate sunt pueros suos circumcidisse: quorum in|81vb| fantibus ad ubera suspensis, cum per plateas portauissent,¹⁰ per muros ciuitatis precipitauerunt eos*. Aliquando non potest masculum, id est opus arduum, in flumine mundane uanitatis dyabolus submergere, nec in igne carnalis concupiscentie comburere, nec superbia et elacione suspendere, et tunc nititur per indiscretam actionem totum subuertere, unde dicitur: *Et precipitauerunt eos de¹¹ summo <in> preceps.¹²* Iste modus necandi pueros significatur in Genesi, ubi dicitur quod Lamech, qui primus fuit

⁷ erorum] eius

⁸ quod] *written twice*

⁹ indiscrete] et discrete

¹⁰ portauissent] portarent

¹¹ de] in

¹² preceps] princeps

bigamus, habuit duas uxores, fuit cecus, dirigebatur a quodam puero cum uenaretur, non propter usum carniū set propter usum pellium. Vidit puer Caym¹³ latentem inter fructecta,¹⁴ et erat tectus foliis. Vidit ibi puer hominem, et credidit uidere bestiam, et dixit Lamech quod dirigere sagittam et credidit interficere bestiam, et interfecit hominem. Postea iratus interfecit puerum. Sic multi credunt interficere bestiam, id est motus bestiales, <et> interficiunt hominem, id est rationem per indiscretam actionem.

12 Quintus modus necandi pueros est gladio dyabolice temptationis uel tyrannice persecutionis, ut in proposito: *Herodes mittens occidit pueros* – et hoc persequendo Christum. Herodes interpretatur glorians in pellibus, et significat dyabolum, qui gloriatur in peccatoribus. Ossa Ecclesie sunt uiri perfecti, carnes sunt imperfecti, pelles Ecclesie sunt peccatores qui querunt solum temporalia. Pellis est <in> superficie animalis. Similiter peccator est in superficie Ecclesie, quia est solum in Ecclesia nomine. <Sicut> difficile est remouere pellem, et precipue in capite, sic difficile |82ra| est auferre peccatum, et precipue peccatum consuetudinis preualide. *Sicut <non> potest Ethiops mutare pellem suam, sic et uos <non> poteritis bene agere, cum didiceritis male.*

13 H<er>odes uoluit occidere Ihesum, set non potuit, unde dicitur in Iob quod *Caldei fecerunt tres turmas, et interfecerunt omnes pueros; et euasi ego solus.* Tres turme sunt tres concupiscentie, scilicet *concupiscencia carnis, concupiscencia oculorum et superbia uite.* Herodes¹⁵ omnes pueros interfecit, set solus Christus euasit, et illud significatur in Exodo. Iam dixi uobis quod decretum fuit Pharaonis quod omnes masculi interficerentur, set unus, scilicet Moses, euasit. Moyses interpretatur assumptus ex aquis tribulationis, unde dicitur ibi: *Vidit eum mater sua elegantem in membris, abscondit [cum] tribus mensibus,* id est tribus defectibus, scilicet paupertate, asperitate et tribulatione. Vel tribus mensibus, id est tribus temporibus, scilicet tempore legis nature, tempore legis Moysaice et tempore prophetie, in quibus Deus distulit in carnem Filii <aduentum>. Et tamen *non posset eum amplius celare,* scilicet in carnem, *accepit fiscellam <s>cirpeam,* id est humanam naturam, *liniuit eam bitumine,* id est caritate, *posuit eum in ea infantulum,* id est Christum, quando naturam humanam assumpsit, *exposuit eum carecto fluminis,* id est tribulationibus. Inuenit eum filia Pharaonis, id est beata Virgo, fecit eum nutriri donec adultum esset. Adultus autem factus, liberauit populum suum a seruitute Egyptiorum, id est demonum. Rogemus.

COLLACIO

Herodes mittens occidit omnes pueros etc.

14 Sicut |82rb| dicebatur hodie, in uerbis istis tangitur Herodis¹⁶ malicia, cum dicit: *mittens occidit omnes.* Secundo, notatur in puerorum innocencia cum dicit: *occidit pueros,* quia “puer” idem est quod “purus aer.” Herodis malicia perpenditur¹⁷ ex genere operis quia pueros occidit. Intencio et modus operantis notatur cum dicit: *mittens occidit.* “Ille facit, cuius auctoritate fit;” unde lingua istius fuit pro gladio.

¹³ Caym = Cain

¹⁴ fructecta| fructocta

¹⁵ Herodes| Pharaon

¹⁶ Herodis| herodes

¹⁷ perpenditur| perpendere

Malicia intencionis eius perpenditur, que fuit occidere Ihesum, et ideo omnes occidit. De malicia et genere operis, uisum est et dictum est quod quinque modi necandi pueros corporaliter, et similiter quinque sunt modi necandi pueros spiritualiter, scilicet in flumine mundane uanitatis, in igne concupiscentie carnalis, suspendio superbie et elationis, precipicio indiscrete actionis, et gladio dyabolice temptationis et tyrannice persecutionis.

15 Dicendum est modo de modo operandi et malicia operantis, quod notatur cum dicit: *mittens occidit* etc., id est misit ad occidendum dilectissimum, *unum contra unum*, ut dicitur in Ecclesiastico. Missio Herodis fuit contra missionem Christi: missio <Christi> fuit ad uiuificandum, <missio> Herodis uero ad occidendum.¹⁸ De missione Christi dicitur: *In hoc apparuit caritas Dei in nobis, quoniam Filium suum unigenitum misit ut uiuamus per ipsum*. Non simus ingrati de isto enchennio.¹⁹ Aliquando enchennium est gratum ex parte mittentis, aliquando ex parte missi, aliquando ex parte eius²⁰ quod immittitur, aliquando ex parte eius a quo suscipitur.

16 Primo dico: est missum gratum ex affectu dantis, scilicet rex |82va| mitteret tibi paruum, quid deberet tibi esse gratum. Quando ad memoriam reduco de me paupere, quantam dilectionem Deus erga me habuit quando enchennium illud nobis misit, tunc debet michi esse multum gratum. Vnde: *In hoc apparuit caritas Dei, quoniam Filium suum unigenitum misit ut uiuamus per ipsum*. Item Apostolus: *Deus, qui est diues in misericordia* etc. Aliquando est enchennium acceptum ex parte deferentis. Set Deus per gratissimam personam, scilicet per beatam Virginem, misit nobis istud enchennium. Ergo de<bet> nobis esse gratum, unde Apostolus: *At ubi uenit plenitudo*²¹ *temporis, misit Deus Filium suum, natum sub lege, factum ex*²² *muliere*. Aliquando est gratum exennium ex parte eius quod mittitur, scilicet quando est magnum; set nullum potuit esse maius enchennium quam illud quod misit Deus Filium suum unigenitum, per omnia equalem Deo Patri. Aliquando est enchennium acceptum ex parte eius a quo recipitur,²³ scilicet quod multum indiget, et sic nobis debet illud enchennium esse gratum, quia *eramus mortui*. Et mortuus nullo plus indiget quam uita. Et per Christum habemus uitam, unde in Ysa.: *Clamabunt ad me a facie tribulantis, et mittam eis propugnatorem qui liberabit eos*. Missio igitur Christi fuit ad uiuificandum.

17 Econtra missio Herodis fuit ad occidendum. Inuenietis de eodem Herode spiritualiter, tres tamen fuerunt ad litteram: primus fuit Ascolonita, secundus fuit Antipas, tercius fuit Agrippa. Herodes misit apprehendere |82vb| illos qui fuerunt de Ecclesia, apprehendens tenuit, tenens afflixit, affligens incarcerationuit et occidit. Ista facit qui uult alium occidere: primo satellites suos mittit; secundo ipsum apprehendit; tercio tenet, postea affligit, incarcerationat et occidit. Ista fecit Herodes loquendo de diuersis. Ista eciam facit Herodes, id est dyabolus spiritualiter, ut significatur in Marco et in Actu. In Marco dicitur: *Misit H<er>odes rex manum et apprehendit Iohannem, et posuit eum in carcerem; et misso spiculatore misit auferri caput Iohannis*. Et in Actu dicitur: *Occidit H<er>odes Iacobum fratrem Iohannis gladio. Videns*

¹⁸ occidendum] occidit

¹⁹ enchennio = exennio

²⁰ ex parte eius] written twice and expunged

²¹ plenitudo] flendo

²² ex] esse

²³ recipitur] recipere

autem quod placeret Iudeis, apposuit et apprehendit²⁴ Petrum, quem cum apprehendisset, posuit eum in carcerem. In crastino uoluit eum occidere, set liberatus est.

18 Ita facit dyabolus: primo, satellites suos mittit, qui sunt mundus, caro, demonia, tunc dyabolus satellites suos mittit, <id est> malas suggestiones inmittit, Ps.: *Inmissiones per angelos malos*. Apprehendit quando homo suggestioni consentit, tenet quando opere adimpl[er]et, affligit in bonorum spoliacione, incarcerat in peccandi consuetudine, set occidit in morte. Vnde in libro Regum dicitur in primo quod Saul misit satellites suos ut apprehenderent Dauid in lecto suo et ipsum occiderent. Hoc presciens uxor, que uocabatur Micol, dixit ei, et fugit Dauid, |83ra| et saluatus est in die illo. Et posuit ad caput eius simulacrum. Satellites Saulis credebant inuenire Dauid, et inuenerunt simulacrum, et sic decepti sunt. Hoc hodie impletum est in Herode, <qui> uidit quod illus esset a Magis. Dauid interpretatur manu fortis et aspectu desiderabilis, et significat prelatum qui debet habere fortitudinem bone operationis²⁵ et pulcritudinem honeste conuersationis [est], et debet esse in lecto sancte contemplationis, unde in Cantico: *Lectulus noster floridus est*. Veniunt²⁶ ad Dauid, id est ad prelatum, fortem, pulcrum, et in lecto contemplationis iacentem. Dyabolus mittit satellites suos ut apprehendant eum, set saluatur per Michol,²⁷ que interpretatur gracia, et significat gratiam Dei, que prestat remedium contra concupiscentie carnalis uicium. Vnde dicit Apostolus: *Infelix ego, quis me liberabit de carcere corporis huius?* Et ipse dicit: *Gracia Dei per Dominum nostrum Ihesum Christum*. Set quid fecit Micol? Posuit simulacrum ad caput eius. Simulacrum uidetur homo, et non est. Simulacrum ad caput ponere est seipsum nichil reputare. Quantumcumque prelatum fuit sanctus uel religiosus, adhuc nichil est. Vnde Dominus: *Cum omnia benefeceritis, dicite: Serui inutiles sumus: quod debuimus <facere>, fecimus*. Vtinam sic faceremus! Set quid est? Creditur inueniri Dauid, scilicet fortis, uirilil, honestus, et sanctus prelatum, et inuenitur simulacrum quia succumbit temptationi.

19 Habemus modo maliciam Herodis ex genere operis et ex modo operantis. Sequitur |83rb| uidere de malicia Herodis ex peruersitate intencionis.

20 Intendebat Herodes occidere Ihesum. Et fuit inimicus nature quia proprios filios occidit. Fuit eciam inimicus innocentie quia innocentes occidit. Et fuit inimicus gracie quia Ihesum actorem gracie occidere uoluit. Ista uult dyabolus perdere per uanam gloriam. Herodes occidit pueros ad significandum quod occidit innocentes de sua innocencia gloriantes. Occidit Iohannem, qui interpretatur in quo gracia, ad significandum quod occidit de gracia gloriantes. Occidit Iacobum, qui interpretatur subplantator, ad significandum quod dyabolus occidit homines de uiciorum uictoria gloriantes. Occidit Petrum, qui interpretatur agnoscens, ad significandum quod occidit de²⁸ sua sciencia gloriantes. Voluit occidere Ihesum, qui interpretatur saluator, ad significandum quod uult occidere de sua salute sollicitos.

21 Primo dico: occidit dyabolus spiritualiter de sua innocencia gloriantes, ut patet in phariseo qui se reputabat iustum et gloriabatur de hoc et totum amisit. Set publicanus, qui se humiliauit et peccatorem reputauit, saluatus est, unde dicitur in

²⁴ apprehendit] apprehendere

²⁵ operationis] operatoris

²⁶ ueniunt] Dauid added after and expunged

²⁷ Michol] Midel

²⁸ de] ad

Iohanne: *Si dixerimus quoniam peccatum non habemus, nos ipsi²⁹ seducimus, et ueritas in nobis non est.* Pu<er>i occiduntur quando de sua innocencia gloriantur. Dyabolus persequitur omnem innocenciam et cordis et oris et intencionis. Vnde dicitur libro Machabeorum quod Caldei fecerunt tres turmas, et occiderunt omnes pueros, id est de sua innocencia gloriantes. |83va|

22 Item decollauit Herodes Iohannem, qui interpretatur in quo gracia, in signum quod occidit de gracia³⁰ gratis data gloriantes. Vnde dicitur quod Herodes misso spiculatore, iussit auferri caput Iohannis Baptiste. Quando aliquis de gracia sibi data gloriatur, tunc a capite Christo separatur. Gloriatur aliquis qui habet pulcritudinem corporis propter nobilitatem generis, et quia gratiam habet legendi et disputandi — hic est Iohannes qui decollatur. Stultus esset qui potius uellet rem amittere quam non de ea gloriari. Tales sunt qui gloriantur de gracia³¹ sua, quia ipsi perdunt eam. Vnde Nabugodonosor quia gloriatus est, amisit regnum suum et comedit fenum ut iumentum. *Quid habes quod non accepisti? Vnde gloriaris quasi non acceperis?* Pueri igitur qui de gracia sua gloriantur occiduntur, Ier.: *Speciosi [sunt] iuuenes tui descendunt in occisionem*, scilicet quando superbiunt. Dixit quidam magister quod "magna gracia est non habere gratiam," quia pauci bene utuntur gra<cia> sua. Vnde: *Inimicus occidit omnem quod pulcrum erat uisu in tabernaculo*³² *Syon*. Aliqui habent bonam intencionem in opere paruo, non in magno. Similes sunt Sauli cui precepit Dominus quod dispergeret *Amalech, et uirum, et mulierem*,³³ *et puerum <et> lactantem*. Amalech interpretatur lingens sanguinem, et significat peccatum quod homo debet dispergere; et uirum, id est consensum in opus, et mulierem, id est consensum in delectac |83vb| ionem, et puerum lactantem, id est primum motum, ne procedat in peccatum,³⁴ licet ipsum penitus reprimere sit impossibile. Et Saul impleuit illud mandatum in reprob<at>is, non in bonis, id est aliqui intencionem habent in paruis, non in magnis. Pauci sunt qui bona opera solum propter Deum faciunt.

23 Item misit Herodes et interfecit Iacobum, qui interpretatur luctator, in quo significatur quod dyabolus occidit de uiciorum uictoria gloriantes. Vincit aliquis gulam, luxuriam, auariciam est Iacobus, frater Iohannis, quia sodalis est gracie. Et tamen ab Herode occiditur, quod significatur in libro Machabeorum, ubi dicitur quod Eleazarus uolebat sibi facere nomen grande uidens elephantem cui credidit incidere; occidit elephantem, <set> cecidit elephas super ipsum et occidit eum. Et dicit ibi Gregorius: "Sub elephante moritur, qui de uitiorum uictoria gloriatur." Superbia de sanctitate nascitur, quia celestis est et corda celestia querit.

24 Item misit Herodes et apprehendit Petrum, et eum occidere uoluit in signum quod dyabolus uult occidere de sua sciencia gloriantes quia *sciencia inflat*. Non loquor de logica uel rethorica, set de illa sciencia qua homo scit se scire. Talis parum s<c>it, et melior est simplex ignorancia quam inflata sciencia. Helyas occidit omnes prophetas Baal gladio. Propheta interpretatur uidens, et significat theologum qui uidet sacram Scripturam. Baal interpretatur |84ra| superior uel uorator. Propheta Baal est theologus qui ordinat scienciam suam ad ambicionem dignitatis et

²⁹ ipsi| ipsos

³⁰ gracia| gloria

³¹ gracia| gloria

³² tabernaculo| tabernaculis

³³ mulierem| mulieres

³⁴ peccatum| peccata

replecionem uentris. Cogitat: Set habens istam dignitatem, posses esse in pace et bene uiuere. Vnde in Daniele dicitur: *Nonne uides quam comedit et bibit?* Et in Ezechiele dicitur: *Nudabunt gladio<s>*, scilicet demones, *super pulcritudinem sciencie tue*, scilicet sciencie Iustiniane, *et detrahent te*, id est deorsum trahent, *et morieris in interitu occisorum in medio mari*, id est amaritudinis. Aliqui toto tempore uite sue student sciencie, non consciencie sue. Dixi frequenter aliquibus: “Confitemini, quia qui non potestis cauere a recidiuo, per confessionem cauebitis.” Et ipsi dicunt[ur] quod non habent tempus. O quantam remorsionem consciencie habebunt quando uidebunt quod non ualebit eis eorum sciencia!

25 Vltimo persequebatur Herodes Iesum, id est de sua salute sollicitum, unde in Luca: *Exi, et uade hinc: quod Herodes querit te <occidere>*. *Futurum enim est ut Herodes querat puerum ad occidendum eum*. Herodes occidit pueros innocentes, Iohannem, Iacobum, apprehendit Petrum, uoluit occidere Ihesum set eum non attingit. Per pueros significatur innocencia, per Iohannem gracia, per Iacobum penitencia siue de uitiis uictoria, per Ihesum, quem non attingit, significatur finalis innocencia.³⁵ Omnes istos occi<di>t Herodes nisi Ihesum, in quo significatur quod nec innocencia, nec gracia, nec de uiciis uictoria siue penitencia, nec |84rb| sciencia ualent sine finali perseuerancia ad liberandum ab Herode quia *qui perseuerauerit usque in finem, hic saluus erit*. Quod nobis prestare dignetur qui cum Patre etc.

³⁵ innocencia] *Perhaps* perseuerancia *would be a better reading than* innocencia.